

Warszawa, kwiecień 2024

Adaptacja do zmian klimatu po śląsku: Park Śląski

Błękitno-zielona infrastruktura jest niezwykle istotna dla prawidłowego funkcjonowania współczesnych miast ze względu na jej zdolność do łagodzenia negatywnych skutków zmian klimatu, takich jak fale upałów czy intensywne, gwałtowne opady. Rozwiązania oparte na zieleni i wodzie pozytywnie wpływają również na jakość powietrza, ochronę różnorodności biologicznej, oszczędzanie zasobów wodnych, a także poprawę jakości życia mieszkańców, stanowiąc atrakcyjne miejsca do wypoczynku i rekreacji. Ponadto ich dodatkową zaletą są walory estetyczne. Jednym ze sztandarowych przykładów takiego rozwiązania na terenie województwa śląskiego jest Park Śląski.

Park Śląski nie bez powodu nazywany jest „zielonymi płucami” aglomeracji. Ten ponad 600 hektarowy park miejski jest największym obiektem tego typu w Polsce i jednym z większych nie tylko w Europie, ale i na świecie. Dla porównania: jest on niemal dwa razy większy od kultowego nowojorskiego Central Parku i aż cztery razy większy od słynnego Hyde Parku w Londynie.

Zlokalizowany w samym sercu aglomeracji, w Chorzowie, park jest doskonałym miejscem do wypoczynku i relaksu mieszkańców, ale także pełni funkcję naturalnego zbiornika retencyjnego, który wpływa korzystnie na klimat lokalny, poprawiając wilgotność powietrza i obniżając jego temperaturę. Jego rozległe tereny zieleni oraz liczne stawy nie tylko poprawiają jakość środowiska poprzez pochłanianie dwutlenku węgla i zanieczyszczenia powietrza, ale również stanowią miejsce bytowania dla wielu gatunków flory i fauny, wspierając tym samym różnorodności biologiczną w skali całego województwa. Park Śląski jest więc doskonałym przykładem, jak błękitno-zielona infrastruktura może wkomponować się w krajobraz miejski, przyczyniając się zarówno do poprawy jakości życia mieszkańców, jak i ochrony środowiska naturalnego.

Stadion Śląski oraz GKS Katowice, Planetarium Śląskie (największe i najstarsze planetarium w kraju), Legendia Śląskie Wesołe Miasteczko czy Śląski Ogród Zoologiczny to tylko niektóre z kilkunastu atrakcji ulokowanych w Parku Śląskim, co nie koliduje z faktem, że obiekt ten jest domem dla takich gatunków jak sarny, lisy czy dziki.

Trudno uwierzyć, że ten obszar był dawniej w 75% pokryty hałdami, pogórnymi odpadami, biedaszybami, zapadliskami, bagnami i wysypiskami oraz w niewielkim obszarze terenami o charakterze rolniczym¹. Choć inwestycja powstała niemal 70 lat temu to jest ona nadal najbardziej spektakularnym przykładem inwestycji nie tylko o charakterze rewitalizacyjnym,

¹ <https://www.slaskie.travel/actively/2272>

ale też błękitno-zielonej infrastruktury. Warto również zauważyć, że miejsce to cały czas ulega przekształceniom, dostosowując się do potrzeb lokalnej społeczności, czego przykładem jest m.in. Ogród Społeczności Parkowej, ulokowany na terenie Parku. Jest to inwestycja, która powstała z inicjatywy mieszkańców, przez mieszkańców i dla mieszkańców w ramach Marszałkowskiego Budżetu Obywatelskiego. To miejsce to więcej niż „miejski ogródek”. Zajmuje ono powierzchnię aż 1200 mkw i stanowi pewnego rodzaju „żywe laboratorium”, w którym można przeprowadzić lekcję biologii w naturalnym otoczeniu, jak również wyciszyć się, zregenerować oraz spróbować swoich sił w ogrodnictwie. Do dyspozycji „miejskich ogrodników” dostępne są takie narzędzia ogrodnicze jak grabie, motyka czy konewka. Ogród Społeczności Parkowej tworzony jest w sposób partycypacyjny, może z niego skorzystać każdy, a samo miejsce czynne jest od 7 rano do godzin wieczornych. Chociaż sama idea społecznego miejskiego ogrodnictwa dopiero zyskuje na popularności w Polsce, to popularność tego miejsca pokazuje, jak ważny dla człowieka jest kontakt z naturą.

Błękitno-zielona infrastruktura to nie tylko wielofunkcyjna sieć terenów pokrytych roślinnością lub wodami oraz rozwiązań bazujących na funkcjach przyrodniczych, zaprojektowana i zarządzana w sposób mający zapewnić szeroką gamę usług ekosystemowych. Chociaż jest ona naszym najważniejszym sprzymierzeńcem w adaptacji do zmian klimatu i łagodzeniu negatywnych skutków tych zmian, nie możemy zapominać o jej potencjale rekreacyjnym czy społecznym. Spędzanie czasu na świeżym powietrzu to forma aktywności, która sprzyja integracji i tworzeniu się lokalnych sieci kontaktów.

Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego opracowuje Regionalny Plan Adaptacji do zmian klimatu, w którym przeprowadzona będzie diagnoza dot. skutków zmian klimatu dla Województwa. Jest to pierwsze opracowanie tego typu na poziomie regionalnym w Polsce. W Planie tym znajdują się działania, które pomogą miastom i gminom naszego województwa w radzeniu sobie ze skutkami zmian klimatu. Zgodnie z założeniami, gotowy dokument ma zostać opracowany do września 2025 r.

W ramach opracowania Regionalnego Planu Adaptacji do zmian klimatu Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego uruchomi proces szerokiej partycypacji społecznej, który będzie miał na celu włączenie jak największej liczby interesariuszy, instytucji oraz grup społecznych. Działania te będą realizowane między innymi poprzez warsztaty oraz spotkania prowadzone w formie stacjonarnej we wszystkich czterech subregionach województwa, a także m.in. spotkania on-line czy ankietyzację.

Aby dowiedzieć się więcej o Regionalnym Planie Adaptacji, zachęcamy do śledzenia strony <https://powietrze.slaskie.pl/>, gdzie będą publikowane wyniki kolejnych prac nad dokumentem.